

Propouštění státních zaměstnanců se odkládá. Vláda z prohlášení vypustila i daňovou brzdu

- CZ24 News | 2. března 2023

ČESKO: Vláda Petra Fialy (ODS) jako první kabinet v historii představila aktualizovanou verzi svého programového prohlášení, kterou reaguje na válku na Ukrajině a její ekonomické dopady. Zavazuje se mimo jiné ve spolupráci s Národní rozpočtovou radou (NRR) a Národní ekonomickou radou vlády (NERV), že připraví úpravy obou stran rozpočtu s cílem vrátit se k dlouhodobě udržitelným veřejným financím. O rok také vláda posunula revizi fungování státní správy, respektive konkrétních agend a jejich efektivity a tím pádem i následné snižování počtu státních zaměstnanců.

Vláda zároveň uvádí, že stabilizace veřejných financí by neměla zhoršit situaci občanů, kteří se neobejdou bez pomoci státu. Kabinet chce proto klást větší důraz na adresné cílení sociální pomoci. „Naším cílem je, aby stabilizace veřejných financí nezhoršila situaci občanů, kteří se bez podpory ze strany státu neobejdou,“ na tiskové konferenci po jednání vlády premiér Fiala. Kompletní revidované prohlášení je k [dispozici zde](#). (Ve spodní části tohoto článku se můžete podívat na přehled hlavních změn.)

V návaznosti na snahu najít úspory i nové příjmy probíhá v této době příprava konsolidačního balíčku, v jehož rámci se hovoří například o sjednocení snížené sazby DPH, vyšších odvodech pro OSVČ, zrušení školkovného či zvýšení daně z nemovitosti.

Ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) opakovaně upozorňuje na to, že opatření, která se objevují ve veřejném prostoru, jsou jen formou diskuse nikoliv něčím, co by prošlo vládním schvalováním. Stanjura chce ušetřit v příštím roce 70 miliard, z toho asi dvě třetiny na straně výdajové, jednu třetinu na příjmové straně. Podle ekonomů bude zásadní také důchodová reforma, kterou připravuje MPSV a k níž se vláda zavázala už v původním prohlášení

Vláda o rok prodloužila lhůtu na analýzu agend ve státní správě. Původně měla být hotová do konce roku 2022. „Na základě inventury všech agend státu do konce roku 2023 představíme konkrétní plány na snížení počtu úřednických míst. Zbytečné úřední úkony zrušíme a potřebné služby zefektivníme,“ stojí nyní v programovém prohlášení. Přípravu metodiky k analýze má na starosti ministerstvo vnitra pod vedením Víta Rakušana (STAN).

Vypadla daňová brzda

„Nejde o revoluční změny, ale přiměřenou reakci na situaci, která se během roku naší vlády v řadě oblastí významně změnila. Ale právě tato, řekněme evoluce, nám pomůže tyto změny nejen zvládnout, ale využít je k urychlení řady kroků, které jsme například měli v plánu v pozdějších letech,“ dodal k aktualizovanému znění prohlášení.

„Naše cíle a priority, které jsme si stanovili v preambuli tohoto prohlášení, se nemění. I ve zbylých letech našeho funkčního období chceme pokračovat ve stabilizaci veřejných financí, v orientaci naší země na Evropskou unii a NATO, v podpoře vzdělávání, svobodného trhu, bydlení, digitalizace, dál platí i náš slib připravit penzijní reformu,“ řekl Fiala.

Kabinet mimo jiné vypustil z programového prohlášení dřívější slib, že o dva procentní body sníží sociální pojištění na straně zaměstnavatelů, který však dříve podmiňoval dlouhodobě udržitelným stavem veřejných financí. Podle premiéra je nyní zjevné, že ekonomická situace státu není taková, aby si mohl snížení pojistného dovolit. Ministerstvo financí už dříve pro [deník Echo24](#) uvedlo, že tento krok by zatížil státní rozpočet desítkami miliard výdajů navíc, na které státní kasa nemá.

Z programového prohlášení také vypadl návrh na zavedení daňové brzdy, která by při překročení zákonem stanovené daňové kvóty zakazovala růst daní.

Zůstala valorizace slevy na poplatníka

Naopak v programovém prohlášení zůstala řada zásadních cílů, které mohou státní rozpočet rovněž zatížit, ať už na straně příjmové či výdajové. Zůstal například slib valorizace slevy na poplatníka, daňové prázdny se zastropováním výše příjmů pro rodiny, které čerpají rodičovský příspěvek nebo mají tři a více dětí či zavedení možnost odečíst si z daní do určitého limitu platby za pečovatelské služby.

Některé pasáže v programovém prohlášení byly upraveny také proto, že se vládě podle Fialy podařilo tyto sliby již v úvodním roce funkčního období splnit. „Podnikatelům bezesporu usnadňuje život zrušení EET a úprava kontrolního hlášení, navýšení limitu pro paušální daň a DPH na dva miliony jim navíc ušetří zhruba 30 miliard korun na daních. Zrušili jsme také silniční daň pro osobní automobily a dodávky. Splnili jsme slib, že na financování silnic II. a III. třídy od roku 2023 poskytneme ze státního rozpočtu částku minimálně šest miliard korun ročně,“ uvedl premiér.

„Součástí vládního balíčku opatření proti růstu cen pohonných hmot byla i daňová opatření na podporu elektromobility – konkrétně podpora nízkoemisních vozidel jako jsou elektromobily, hybridní vozidla či vozidla na zemní plyn. Podařilo se nám také získat přístup k LNG terminálu, což jsme prozřetelně slíbili ještě před zastavením dodávek plynu z Ruska,“ vyjmenoval některé z nich premiér Fiala.

„Zodpovědné hospodaření a ekonomický růst jsme podpořili předvídatelnou mírou investic. Snížili jsme předchozí vládou naplánovaný schodek státního rozpočtu o 80 miliard a přitom skutečné výdaje na investice činily v roce 2022 186,9 miliardy. Kapitálové výdaje tak dosáhly od roku 2015 nejvyššího podílu na celkových výdajích, tedy 9,4 procenta,“ zdůraznil předseda vlády.

Vláda chce zamezit nedostatku léků

Připomněl například i zavedení pravidelné valorizace plateb za státní pojištěnce, pokroky dosažené v digitalizaci státní správy, připravenou novelu stavebního zákona či zákonné zakotvení povinnosti dodržet závazek ročního podílu výdajů na obranu státu na úrovni dvou procent HDP. „V nové verzi programového prohlášení jsme se zavázali k tomu, že tyto dvě procenta HDP na obranu budeme vydávat už v příštím roce, než až v roce 2025,“ upozornil premiér Fiala.

V kapitole školství vláda nově garantuje, že udrží platy učitelů na úrovni 130 procent průměrné hrubé měsíční mzdy, dosud se hovořilo o platech pedagogických pracovníků. U pedagogických a nepedagogických pracovníků dokument nyní slibuje zajistit vyšší platy a „jejich navyšování podle růstu průměrné mzdy“. Revize rámcových vzdělávacích programů pak má být hotová v roce 2024 namísto původního konce letošního roku.

Vláda se nově zavazuje mimo jiné k tomu, že vytvoří systém pro uplatňování aktivní lékové politiky, který umožní lépe předcházet nenadálým výpadkům dodávek léků, kterým Česká republika

v posledních měsících čelila, že stanoví plán stěžejních investic do dopravy na desetileté období včetně výhledu financování, upraví energetický zákon tak, aby více odrážel současnou situaci v zajištění a bezpečnosti dodávek energií, či že bude ve vhodných případech klást ještě větší důraz na adresné cílení sociální pomoci.

Hlavní změny v programovém prohlášení vlády

Veřejné finance

- Vláda nově zmiňuje roli ruské agrese proti Ukrajině, která podle ní eskaluje již existující problémy světové ekonomiky.
- „Stát bude ve vhodných případech klást větší důraz na adresné cílení sociální pomoci“, stojí také nově v programovém prohlášení, které místo termínu „rozpočtové úspory“ hovoří o „stabilizaci veřejných financí“.
- Kabinet do prohlášení přidal i záměr „připravit a zrealizovat odpovídající úpravy na příjmové a výdajové straně veřejných financí s cílem návratu k dlouhodobě udržitelným veřejným financím“, a to ve spolupráci s Národní rozpočtovou radou (NRR) a Národní ekonomickou radou vlády (NERV).
- Vláda také chce „z pohledu veřejných financí a celé ekonomiky“ prověřit přínosy a rizika vstupu ČR do mechanismu směnných kurzů ERM-2, kterému se přezdívá čekárna na euro.
- Mezi cíle kabinetu nově patří implementace druhého pilíře globálního zdanění (minimální úroveň zdanění, jež má omezit „soutěž“ o co nejnižší sazby daně z příjmů právnických osob) a snaha o co nejrychlejší přijetí globální dohody na pilíři prvním, který se týká jednotného přístupu ke zdanění práv, která se vztahují na největší a nejziskovější nadnárodní společnosti.
- V kapitole Podpora zaměstnanců a podnikání se nově píše o tom, že chce vláda podpořit částečné úvazky snížením odvodů sociálního pojištění. Úsporná opatření budou „sociálně citlivá, zejména s ohledem na priority v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče“.
- V programovém prohlášení už ale není zmínka o snaze udržet stávající valorizační mechanismus důchodů, chybí slib o snížení sociálního pojištění na straně zaměstnavatelů o dva procentní body (za předpokladu konsolidovaných a dlouhodobě udržitelných veřejných financí). Vypuštěna byla i pasáž o plánu na revizi v oblasti regulace cen.

Průmysl a obchod

- Změny zasáhly zejména pasáže týkající se energetiky. Nově se klade větší důraz na energetickou účinnost a úspory. Zemní plyn už není vnímán jako „klíčové transformační palivo v procesu dekarbonizace“, ale podle vlády zůstane stále významnou surovinou a částečně i transformačním palivem v procesu dekarbonizace. V programovém prohlášení přibyla i zmínka o tom, že v souvislosti se bezpečnostní situací v Evropě bude ČR usilovat o diverzifikaci zdrojů a posílení infrastruktury směřující k odchodu od surovin z Ruska.
- Vláda nyní chce připravit úpravu legislativy, aby v reakci na mezinárodní situaci zohlednila zajištění a bezpečnost dodávek energií. Novela energetického zákona má obsahovat principy

a požadavky na komunitní energetiku, sdílení energií, zjednodušení instalací a rozvoje všech forem obnovitelných zdrojů energií, včetně například různých forem ukládání energie. Vládní prohlášení nyní hovoří také o podpoře využití bioplynu, výroby biometanu a rozvoji vodíkových technologií nebo zvýšení přístupnosti programu Nová zelená úsporám i nízkopříjmovým domácnostem, a to i díky poradenství přímo v terénu.

Sociální a rodinná politika

- Také v této části prohlášení se nyní zmiňuje nutnost vypořádat se s dopady ruské agrese na Ukrajině.
- Vláda nově chce rozšířit nabídku služeb pro děti i o sousedské dětské skupiny, plánuje „koncepční změny v sociálních dávkových systémech“.
- U důchodového systému zůstává programové prohlášení prakticky v původním znění, vypuštěna byla jen pasáž o tom, že se do náhradní doby pojištění pro přiznání důchodu vrátí období strávené na studiích.

Zdravotnictví

- Vedle drobného upřesnění podpory prevence, kde se kromě zdravé výživy nyní zmiňují i pohybové aktivity, vláda v reakci na nedávné potíže přidala bod o lékové politice. „Vytvoříme systém pro uplatňování aktivní lékové politiky, který umožní lépe předcházet nenadálým výpadkům dodávek léků,“ stojí nově v programovém prohlášení.

Vzdělávání a sport

- Kromě odložení některých slibů o změnách fungování škol (v řádu měsíců) nové programové prohlášení upřesnilo postoj k platům nepedagogických pracovníků. U učitelů zůstává záměr udržet platy na úrovni 130 procent průměrné hrubé měsíční mzdy, u ostatních zaměstnanců škol vláda nyní „garantuje jejich navyšování podle růstu průměrné mzdy v ČR“.

Věda, výzkum a inovace

- Místo původně plánované komplexní novely zákona o podpoře výzkumu nyní programové prohlášení hovoří o přípravě nového zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí „s cílem snížení administrativní zátěže, odstranění roztržičnosti a zjednodušení celkového systému řízení, usnadnění přenosu poznatků do praxe, ochranu bezpečnostních zájmů státu, či zlepšení podmínek pro vědce a vědkyně“.
- „Definujeme priority orientovaného výzkumu vyplývající z aktuálních společenských výzev,“ stojí nově v programovém prohlášení vlády, která také chce provázat priority orientovaného výzkumu vyplývající s „aktuálními společenskými výzvami“. V oblasti hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací přibyl záměr posílit „provázání výsledků hodnocení s rozhodováním o alokaci institucionální podpory“. Cílem je i zaměřit se na efektivitu resortních výzkumných organizací.
- Aktualizované programové prohlášení klade větší důraz na transfer technologií a znalostí, který se má stát efektivnějším „nástrojem pro zhodnocování výsledků vědy včetně komercializace výsledků výzkumu se záměrem posílit spolupráci akademické sféry s firmami i veřejnou správou“.

Kultura

- Vláda chce i nadále věnovat zvláštní pozornost věnovat institucím připomínajícím dějiny a oběti totalitních režimů 20. století, a podporovat tak činnost paměťových institucí. Mezi ně i nadále patří Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách v Letech u Písku a Věznice v Uherském Hradišti. V programovém prohlášení přibyl Památník ticha Bubny, naopak v něm ale chybí Rudá věž smrti ve Vykmanově u Ostrova na Karlovarsku.
- V sekci věnované podpoře kulturních a kreativních odvětví se vedle filmového nově výslovně hovoří i o herním průmyslu.

Zahraníční politika

- Vláda chce podle revidovaného programového prohlášení usilovat o vznik tribunálu pro stíhání válečných zločinů na Ukrajině, v kapitole dále přibyla snaha vlády aktivně se podílet na poválečné obnově země napadené Ruskem či hledat právní nástroje k využití konfiskovaných majetků osob zodpovědných za válku na Ukrajině pro financování nápravy válečných škod.
- Jednotlivé body původního programového prohlášení jinak v této oblasti doznaly jen nepatrných změn. Ke spolupráci ve Visegrádské skupině, v níž jsou kromě ČR také Polsko, Slovensko a Maďarsko, přibyla zmínka o Slavkovském formátu, který tvoří ČR, Slovensko a Rakousko. Na spolupráci v multilaterálních formátech klade větší důvod i preambule pasáže o zahraniční politice.

Evropské záležitosti

- U pravidelné revize stávajícího víceletého rozpočtového rámce EU chce vláda nově usilovat také o zajištění dostatečných prostředků i na energetickou transformaci. V oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU se chce kabinet kromě už zmiňovaného důrazu na pevné transatlantické vztahy a proces rozšiřování EU o země západního Balkánu chce zaměřit i na spolupráci s takzvaným asociovaným triem, tedy Gruzii, Moldavskem a Ukrajinou.

Vnitřní bezpečnost a veřejná správa

- Vedle odložení termínu pro dokončení inventury všech agend státu kvůli vytvoření plánu na snížení počtu úřednických míst o rok, tedy na konec letošního roku, se změnila i formulace záměrů na úpravu legislativy pro fungování soukromých bezpečnostních agentur. Zatímco původní programové prohlášení hovořilo o tom, že vláda „s pomocí nového moderního zákona do konce roku 2023 legislativně přesně vymezí fungování soukromých bezpečnostních agentur, obdobně jako ve většině států EU“, nyní kabinet uvádí že „na základě odborné debaty připraví moderní legislativní vymezení činnosti“ těchto agentur.

Regionální a místní rozvoj

- Programové prohlášení nově obsahuje záměr na oživení aktivit v mezinárodních strukturách v oblasti cestovního ruchu, regionálního rozvoje nebo udržitelnosti života a bydlení. Vláda také chce více podpořit cílenými kampaněmi příjezdovou a domácí turistiku včetně lázeňství. Zůstal i trochu jinak formulovaný záměr připravit do konce letošního roku novou legislativu pro oblast cestovního ruchu nebo snaha více propojit veřejné a soukromé zájmy v této oblasti.
- V oblasti bydlení klade vláda nyní větší důraz na situaci u mladých lidí a rodin, ve spolupráci se samosprávami a finančním sektorem je chce podporovat vhodnými programy nebo zvýhodněnými hypotékami. „Stejnou pozornost bude mít bydlení seniorů nebo sociálně či zdravotně handicapovaných osob,“ uvádí revidované programové prohlášení, které zmiňuje například využití fondového financování nebo zapojení plánované Národní rozvojové banky. „Ke zvýšení výstavby

nájemního bydlení využijeme širší paletu finančních zdrojů, včetně Národního plánu obnovy, abychom docílili nastavení vhodných podmínek pro výstavbu,” stojí v prohlášení.

- Z programového prohlášení naopak vypadly plány na propojení veřejného a soukromého sektoru kvůli vytvoření vhodných programů pro zvýhodněné hypotéky na první bydlení. Už v něm není ani – v návaznosti na konsolidaci veřejných financí – slibované snížení DPH u výstavby či rekonstrukcí bytů a domů nebo zkrácení odpisů u bytových projektů na 20 let, které mělo investory motivovat k výstavbě nájemního bydlení. Chybí i závazek na oživení aktivit v mezinárodních dohodách, které usilují o udržitelnost života a bydlení ve městech, jako je Nová agenda pro města (OSN) nebo Městská agenda EU.

- Vláda nyní chce připravit národní strategii veřejného zadávání v ČR, odstoupila nicméně od plánu na spuštění e-shop, který měl kde úřadům nabídnout „centrálně vysoutěžené produkty při minimální administrativě“. Nynější verze programového prohlášení uvádí, že kabinet do roku 2024 nastaví funkční „model centrálních nákupů komodit tak, aby bylo zajištěno snížení administrativní náročnosti pro různé úrovně zadavatelů, a to zejména na bázi e-shopu či dalších efektivních forem veřejných nákupů“.

Doprava

- Vláda upřesnila původní obecný záměr o stanovení plánu investic do dopravy. „Stanovíme plán stěžejních investic do dopravy na období 10 let včetně výhledu financování. Jde o základní podmínku přípravy a realizace klíčových projektů – dobudování základní dálniční sítě a výstavba vysokorychlostních tratí (VRT),“ stojí nyní v programovém prohlášení, ve kterém je i závazek na úpravu legislativy tak, aby bylo možné co nejrychleji začít s výstavbou VRT. Kabinet také nově hodlá spustit program cyklické údržby železničních tratí modernizovaných či opravených v posledních deseti letech.

- U silniční dopravy přibyl záměr na systematické rozšiřování dobíjecí a plnicí infrastruktury na hlavních silničních tazích. Kromě už dříve slibovaného rozšíření dynamického vážení kamionů se chce vláda zasadit i za komplexní řešení problematiky přetěžování.

Životní prostředí

- Návrh na ústavní ochranu vody chce ministerstvo životního prostředí předložit letos, stejně tak zpřísnit pokuty za poškozování životního prostředí. Původně s tím počítalo loni. V první polovině letošního roku zamýšlí resort namísto loňska předložit návrh na ústavní ochranu půdy. V roce 2023 chce také připravit novelizaci zákona o ochraně přírody a krajiny.

- Kabinet nadále počítá s vyhlášením Národního parku Křivoklátsko. V původním programovém prohlášení se hovořilo také o vyhlášení Národního parku Soutok, po aktualizaci chce vláda připravit podklady k vyhlášení parku a Chráněné krajinné oblasti Krušné hory za spolupráce s dotčenými kraji a obcemi.

- Nově se také v programovém prohlášení zmiňuje zavedení on-line monitoringu vody vypouštěné z průmyslových provozů do řek u výústí významných znečišťovatelů, kde hrozí havárie velkého rozsahu. Slibuje též dotační program na inventarizaci výústí do potoků a řek.

- Z programového prohlášení kabinet odstranil předložení dopadové studie pro návrhy vyplývající z takzvané Zelené dohody pro Evropu (Green Deal). Nahradil to formulací, že se zasadí o to, aby politiky ochrany životního prostředí a klimatu byly na základě odborně zpracovaných studií socio-ekonomických dopadů systémově zaváděny. Resort dále nově uvedl, že zajistí zavedení globálních a evropských cílů v ochraně biologické rozmanitosti skrze aktualizaci národní strategie a konkrétní

opatření. Ta mají zabránit dalšímu úbytku biodiverzity.

- Veškeré výnosy zavádění evropského klimatického balíčku Fit for 55 mají být efektivně využity na odstup české ekonomiky od uhlí, a to včetně řešení sociálních dopadů daných opatření. Materiál výslovně zmiňuje výnosy z prodeje emisních povolenek, prostředky z Modernizačního fondu, Inovačního fondu a Sociálního klimatického fondu.

Spravedlnost a právo

- Namísto původního slibu dokončit návrh věcného záměru civilního řádu soudního nyní vláda v programovém prohlášení uvádí, že „bude pokračovat v přípravě revize pravidel civilního procesu“.

Legislativa

- Dříve programové prohlášení hovořilo o tom, že se do pěti let od nabytí účinnosti bude vyhodnocovat fungování v praxi u všech nových zákonů, nařízení vlády a vyhlášek. Nyní se to má týkat vybraných norem.

- Na podporu „chytrého řízení státu“ má při Úřadu vlády vzniknout špičkové expertní pracoviště v čele s renomovanými odborníky a se zázemím s vlastními experty. Bude sloužit mimo jiné jako centrální analytický útvar pro metodickou podporu přenosu poznatků vědy a výzkumu do tvorby veřejných politik.

ZDROJ